

44. Türk gençlik edebiyatındaki fantastik eserlerin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ¹

Yunus řAKIROęLU²

Hasan KAVRUK³

APA: şakiroğlu, Y. & Kavruk, H. (2022). Türk gençlik edebiyatındaki fantastik eserlerin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 735-770. DOI: 10.29000/rumelide.1222111.

Öz

Bu çalışmada Türk gençlik edebiyatındaki fantastik eserlerin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi amaçlanmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi esas alınarak yapılan çalışmanın kapsamını, Türk gençlik edebiyatında yayımlanan fantastik eserler oluşturmaktadır. Çalışma evreninin oldukça geniş olması çalışma grubunu belirlemeyi gerekli kılmıştır. Bu kapsamda amaçsal örneklem seçim türlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Bu doğrultuda genel ve özel ölçütler sonucunda fantastik gençlik eserleri belirlenmiş olup 6 gençlik romanı araştırmanın çalışma materyalini oluşturmuştur. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, fantastik eserler tek tek incelenerek kök değerler dağılımı açısından analiz edilmiştir. Araştırmada yer alan kök değerlerin tespiti ve dağılımı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlere göre yapılmıştır. Araştırmanın temalarını oluşturan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu eserlerde değer ifadesi bulunan cümleler, fişleme yöntemi kullanılarak ilgili değer kategorisine dâhil edilmiş ve her değerin frekansları hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili değer kategorisi, eserlerde tespit edilen değer ifadeleri ile doğrudan alıntı yapılarak örneklendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre incelenen fantastik gençlik eserlerinde en sık geçen değerlerin saygı ve sabır, en az sıklıktaki değerlerin ise adalet ve sorumluluk olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonunda, ulaşılan bulgular doğrultusunda bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Gençlik edebiyatı, fantastik eser, eğitsel değer

Examination of fantastic works in Turkish youth literature in terms of values education

Abstract

In this study, it is aimed to examine the fantastic works in Turkish youth literature in the context of values education. The scope of this study, which is based on document analysis from qualitative research methods, consists of fantastic works published in Turkish youth literature. The fact that the study population was quite large made it necessary to determine the study group. In this context, criterion sampling, one of the purposive sampling types, was preferred. In this direction, fantastic youth works were determined as a result of general and specific criteria, and 6 youth novels formed

¹ Bu çalışma, birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

² Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Muş, Türkiye), y.sakiroğlu@alparslan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6151-7984 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 23.09.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1222111]

³ Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Malatya, Türkiye), hasan.kavruk@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6352-4985

the study group of the research. Descriptive analysis method was used to analyze the research data. In this context, fantastic works were examined one by one and analyzed in terms of root value distribution. The determination and distribution of the root values in the research were made according to the root values in the 2019 Turkish Language Curriculum. Root values forming the themes of the research; justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence. The sentences with value expressions in these works were included in the relevant value category using the tagging method and the frequencies of each value were calculated. In addition, the relevant value category is exemplified by directly quoting the value expressions determined in the works. According to the results obtained, it has been determined that the most common values in the fantastic youth works examined are respect and patience, and the least frequent values are justice and responsibility. At the end of the study, some suggestions were presented in line with the results obtained.

Keywords: Youth literature, fantastic work, educational value

1. Giriş

1.1. Değer ve değerler eğitimi

Değer kavramının bugüne kadar birçok tanımı yapılmakla birlikte kökeninin eskiye dayanması ve toplumları birleştirici bir unsur olması da önemli bir noktadır. İlk defa Znaniecki tarafından kavram alanına giren değer, Latince ‘kıymetli olmak’ veya ‘güçlü olmak’ anlamlarına gelen “valere” kökünden türemiştir (Bilgin, 1995). Değer, TDK Türkçe Sözlüğüne (2009) göre:

“1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet. 2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör. 3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet. 4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse. 5. *fel*. Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey. 6. *mat*. Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı. 7. Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.”

Değer, “bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır” (Güngör, 1993).

Değer, “bir toplum içerisinde veya bir inanç ve ideoloji içerisinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahî kaynaklı her türlü görüş, düşünüş, davranış, kural ve kıymetlerdir.” (Avcı, 2007)

Değer, “insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran, insanların davranışlarına yön veren inançlar bütünüdür.” (Ulusoy ve Dilmaç, 2012)

Eğitim ise, yetiştirmek istediği bireylerin gerekli donanımlara sahip olmasının yanında, bu bireylerin sağlam bir karaktere ve açık bir bilince de sahip olmasını ister. Bu açıdan, bütün dünyadaki eğitim anlayışları, bireylerin içinde doğup geliştikleri toplumun/ülkenin değer yargılarını benimsetmeye çalışır. Bu açıdan Türk millî eğitim politikaları da bu eksende şekillenmiş, topluma faydalı olan, bilinçli, kültürlü, kendi değerlerine bağlı, gelişmeye açık bireyler yetiştirmek üzerine oluşturulmuştur (Ulusoy ve Dilmaç, 2015).

Eğitim, genellikle “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” (Fidan, 2012) olarak tanımlanmaktadır. Eğitim süreci boyunca öğrencide

oluşturmak istenen, onun bir birey olarak kendisiyle ve toplumla barışık bir biçimde yaşayabilmesinin temel şartı, içinde yaşadığı toplumun oluşturduğu veya okul yoluyla kazandığı davranış değişikliklerini bir değer haline getirmesidir. Bu açıdan bakıldığında, eğitim ile değer kavramları birinin oluşmasının ön koşulu bir diğerine bağlı olan, birbirlerini doğrudan etkileyen unsurlardır (Aydoğdu, 2015).

Dünyanın en büyük sorunu eğitim(sizlik)dir. Yeryüzünde yaşanan tüm sıkıntıların, cahilliklerin, toplumsal ve bireysel bozulmaların ana sebebinin genelde eğitim, özelde ise değer kaybı olduğu kabul edildiğinde değerler eğitimine her zamankinden daha fazla ihtiyaç olduğu görülmektedir. Değerler eğitimi, bireylere değer kazandırma etkinliği/çabasıdır (Bastem, 2018).

İnsanın tüm hayatı boyunca devam eden değer kazanma/kazandırma süreçlerine değerler eğitimi denilmektedir (Yaman, 2016).

Değer eğitimi kavramı, yurttaşlık eğitimini ve ahlak değerlerinde eğitimi vurgulamakla kalmaz. Aynı zamanda bu kavrama yakın anlamda kullanılan farklı gelişim alanlarını içeren karakter eğitimi kavramı, erdemler, tutumlar ve kişisel niteliklerin gelişimi üzerine eğitimi de vurgular (Halstead ve Taylor, 2000). Bütün bunlar değer eğitiminin bireyin farklı alanlardaki etkisini ortaya koymaktadır.

Değer eğitiminin temel amacı, öğrencilerin sahip olduğu değerleri geliştirerek okul tarafından önemli görülen değerleri kazandırmak ve bu kazandırılan değerleri davranışa dönüştürmelerine yardımcı olmaktır (Hooper, 2003). Davranışa dönüşmeyen değer eğitimi amacına ulaşmamış demektir.

1.2. Gençlik ve gençlik edebiyatı

Gençlik kavramının tanımını birçok araştırmacı farklı şekilde yapmaktadır. Araştırmacılardan önce çeşitli kurumlara bakıldığında bu sözcük TDK (2009) tarafından “insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi”, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından ise “ülkeminin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir” şeklinde tanımlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının tanımı ise “ergenlik dönemi içinde iki dönem vardır. Bunlar 10–18 yaşları ergenlik dönemi, 15– 24 yaşları ise gençlik dönemidir.” şeklindedir.

Çocukluk, gençlik, yetişkinlik, yaşlılık gibi insan hayatının gelişimsel dönemleri; yaş grubu aralığı olarak sosyoloji ve psikoloji gibi birçok alanda birbirine yakın sayılabilecek biçimde sınıflandırılmıştır. Konu edebiyata geldiğinde üretilen eserler belli yaş dönemleri temel alınarak hazırlanmakta ve çocuk edebiyatı, yetişkin edebiyatı gibi kavramlarla karşılaşılmaktadır. Edebiyatta yaş aralığı konusu çok daha belirsizdir. Özellikle çocuk edebiyatının hangi yaş dönemine hitap ettiği konusunda bir karmaşa mevcuttur. Yakın zamana kadar gençlik için üretilen eserler çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilmekte idi. Günümüzde ise yalnızca gençlere yönelik gençlik yayınları gibi kavramlara ve oluşumlara rastlamak mümkündür (Kılıç, 2019).

Edebiyat eğitiminin yaş gruplarına göre giderek ayrışan ve zenginleşen bir içerikle düzenlenmesi gerekmektedir. Bu tavır sebebiyle edebi eserlerin seçiminde yaş gruplarına göre kronolojik bir sıra seçilmesi gerekmektedir. Solak (2014), her yaş seviyesine uygun bir dil ve üslup düzeyi, kelime kadrosu, gramatik karışıklık, görsel tasarım ve sayfa düzeni hatta edebi türlerin mevcut olduğunu söylemektedir. Bu anlayıştan yola çıkılarak edebiyat dönemlere ayrılmıştır ve gençlik edebiyatı da bu dönemlerden biridir.

Zengin (2000) en genel şekliyle gençlik edebiyatını, “gencin kabuller dünyasında, benzeştiğine veya benzeşmesi gerektiğine hükmederek duygu, hayal ve düşünce bakımından okumaya veya dinlemeye layık saydığı metinler dünyası” şeklinde tanımlamıştır. Latrobe ve Drury (2009) de bu tanıma benzer bir tanım yaparak “gençlik edebiyatı, gençlerin okuduğu edebî eserlerdir” demişlerdir. Nilson ve Donelson (2009) gençlik edebiyatını “12-18 yaş arasındaki okurların eğlenmek ya da ödev yapmak için yararlandıkları tüm eserler” olarak tanımlamıştır. Tomlinson ve Lynch-Brown (2010) “gençlik edebiyatı 11-18 yaş arasındaki gençlerin okuduğu ve yayıncılar tarafından da gençlik edebiyatı olarak kabul edilen metinlerden oluşur” diyerek yayıncıları da tanımlarına katmış, farklı bir bakış açısı geliştirmişlerdir. Gazioglu (2015) ise gençlik edebiyatını, “12 yaşını bitirmiş ve 18 yaşına henüz ulaşmamış bireylere seslenen edebiyat alanı” olarak tanımlamıştır.

1.3. Fantastik kavramı ve fantastik edebiyat

Fantastik kelimesi Türk Dil Kurumu (2009) sözlüğündeki anlamına göre, isim ve sıfat olarak kullanılmaktadır. Steinmetz’e (2006) göre, Latince bir sıfat olan “fantasticum” Yunancada “görünür kılmak, gibi görünmek” anlamlarına gelen “phantasein” fiilinin karşılığıdır. Özlük’e (2011) göre sıfat olan “phantastikon” yerini isim olan “phantastik”e bırakmıştır. İsim olarak “temelsiz şeyler hayal edebilme” anlamında kullanılmıştır. 1831 yılında Le Dictionnaire de L’Academie isimli Fransızca sözlükte, “fantastique” kelimesi “boş düşlere, kuruntulara dayanan; cismani bir varlığı bir gerçekliği olmayan görüntü” şeklinde tanımlanmıştır. “Fantastik” kelimesi Fransızca “fantastique” kelimesinden dilimize geçmiştir.

Tanımı üzerinde kesin bir anlaşmaya varılmamış olan fantastiği, sözlük anlamını farklı kaynaklardan yola çıkarak açıklamak doğru bir yol olacaktır. Fantastik sözcüğü ve türemişleri için Türkçe Sözlükte iki tanım vardır: “Hayali, gerçekte var olmayan, gerçek olmayan. XVIII. yüzyıldan başlayarak Fransa’da gelişen bir edebî tür” (TDK, 2009).

Fantastik, 18. yüzyıldan itibaren edebî bir tür olarak kullanılmaya başlanmıştır. Fantastik metinleri bir tür olarak ele alıp inceleyen ve bu türde öncü olarak kabul edilen Todorov’a (2012) göre fantastik, “kendi doğal yasalarından başka yasa tanımayan bir öznenin görünüşte doğüstü bir olay karşısında yaşadığı kararsızlık”tır.

Fantastik edebiyat ise gerçeğin ötesinde bir dünyayı anlatır. Düşsel, gerçeküstü, olağan dışı, olağanüstü kelimeleri fantastik edebiyatı tanımlamak için kullanılır. Fantastik, gerçekte yaşanamayacak olan düşsel olayların ifadesidir. Edebî eserlerde bu düşselliği işlemek ise fantastik edebiyat olarak tanımlanabilir (Kartal, 2007).

Etimolojik açıdan belirtildiği gibi farklı tarih ve dillerde benzer anlamları karşılayan ve çoğunlukla; hayal ürünü, gerçek dışı, olağanüstü olay veya durumlarla tanımlanan ‘fantastik’in, bir edebiyat türü olarak sınırlarının belirlenip tanımının yapılmasında kuramcılar tarafından birçok görüş ortaya konulmuştur. Bu konuda Steinmetz (2006) şunları söylemiştir:

“Fantastiğin olgunluğa ulaştığı tarih (XVIII. yüzyıl) düşünülecek olursa, olağanüstü olayların anlatımında belirli bir yazım tarzının onu öncelemiş olduğu kesindir. Bu, her şeyden önce destan türüne ait gibi görünüyor.”

Rabkin (1979; akt. Aslan, 2010) ise “okurun arzu ve ihtiyaçlarını giderme görevini daha önceki zamanlarda gören mitler, ilerleyen zamanlarda da hem eğlendirme hem de eğitime amacı güden halk

hikâyeleri ve peri masalları fantastiğin kaynağını teşkil eder ve modern fantezi, bu türlerden aldığı geleneksel malzemeyi çok daha karmaşık hale getirerek bugünkü görünümüne kavuşmuştur” demiştir.

Fantastik, bilinen dünyanın ötesinde imgelem gücüyle yaratılan ve gerçekte olmayan düşsel ögelerdir. Sınırları keskin çizgilerle belirlenemeyen fantastik kurgunun edebi yetenekle sentezlenmesi fantastik edebiyatı doğurur (Gizli, 2019).

“Fantastiğin bir edebî tür olarak modern edebiyat içinde incelenmesi yakın zamana denk gelirken bu türün ilk örnekleri sayılabilecek eserlerin çok daha öncesinden var olduğu görülmektedir. İlk çağlarda hikâye, fabl, halk hikâyesi, mit, masal, destan, şiir ve sone gibi türler üzerinden Tanrıları ve savaş kahramanlarını yüceltmek, onlara doğüstü güçler atfetmek, gerçeği abartarak okuyucuyu heyecanlandırmak ve okuyucunun merakını canlı tutmak gibi nedenlerle fantastik edebiyatın ilk örneklerinin görüldüğü söylenebilir.” (Gökdaı, 2020)

Son yıllarda fantastik edebiyata olan yoğun ilgi, sıkıcı gündelik yaşamın monotonluğuna, hızla gelişen teknolojiye, küreselleşmeye, kimlik bunalımlarına, değer yitimlerine karşı insanların olağan dışına olan ilgisinden kaynaklanmaktadır (Kartal, 2007).

Alanyazına bakıldığında değerler eğitimi (Gökçe, 2008; Cihan, 2010; Kaya, 2012; Çevik, 2014; Oran, 2015; Öncü, 2015; Erdoğan, 2017; Şaşmaz, 2018) ve fantastik edebiyat (Toyman, 2006; Kartal, 2007; Taş, 2009; Aslan, 2010; Özlük, 2010; İnneci-Bozkaplan, 2010; Aydemir, 2011) ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Fakat fantastik gençlik eserlerinde değerler eğitimi konusunda yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın bu yönüyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı genç okuyucuların ilgilerinin gün geçtikçe daha fazla arttığı fantastik eserlerde değerlerin ne derece yer aldığının tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda “Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2019) kök değerlere, Türk gençlik edebiyatında yayımlanmış fantastik eserlerde yer verilme durumu nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. Türk gençlik edebiyatı fantastik eserlerinde hangi kök değerler ve alt değerler ne sıklıkta yer almaktadır?
2. Kök değerler ve alt değerler Türk gençlik edebiyatı fantastik eserleri içerisinde nasıl bir dağılım göstermektedir?

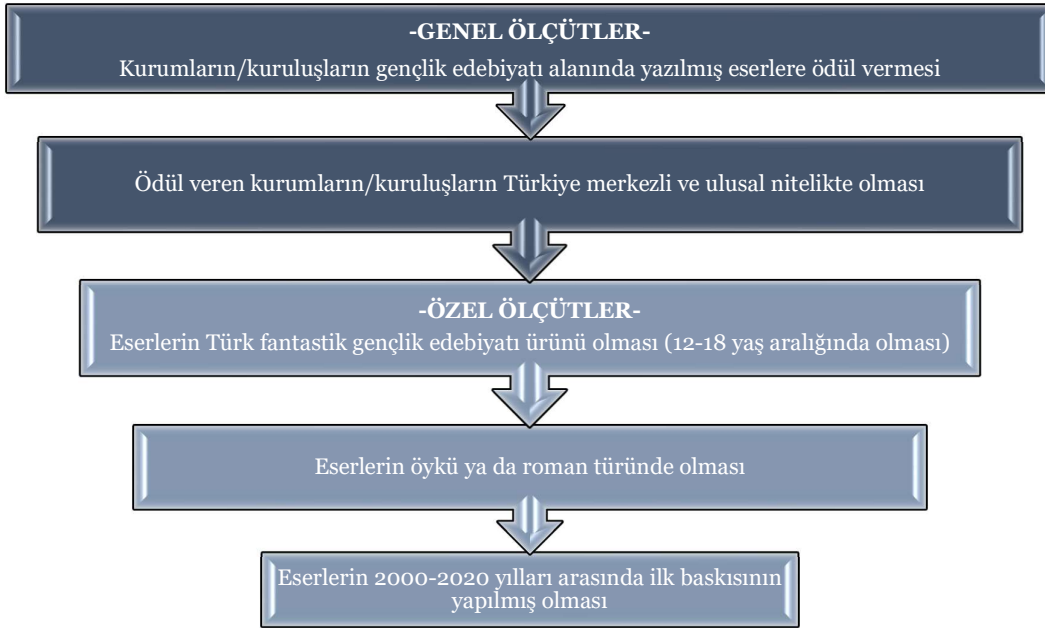
2. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemine göre yürütülmüştür. Nitel araştırmalar bir olayın veya durumun asıl doğasını anlamak için ve araştırmacıyı kesin sonuçlara götürmeyen, ele alınan ortam içerisinde değerlendirilen araştırmalardır. Nitel araştırma yöntemi, nicel araştırma yöntemi kullanımının uygun olmadığı çalışmalarda kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Eğitim alanında yapılan bu çalışma, fantastik gençlik eserlerinin kök değerler bakımından incelenmesini esas aldığı için izlenen yol, eserlerin incelenmesi, dikkatli bir şekilde birkaç kez okunması, ortaya çıkan verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması süreçlerini kapsamaktadır. Bu da nitel araştırma yönteminin uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

2.1. Evren ve çalışma grubu (araştırmanın inceleme materyalleri)

Bu çalışmada gençlik edebiyatında kaleme alınan fantastik eserlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan 10 kök değer çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Fantastik, 2000'li yıllardan günümüze kadar Türk gençlik edebiyatında başı başına bir tür olarak yer almaya devam etmektedir. Bu doğrultuda 2000-2020 yılları arasında Türkçe kaleme alınan tüm fantastik eserler, araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Çalışma evreninin oldukça geniş olması çalışma grubunu belirlemeyi gerekli kılmıştır. Bu kapsamda amaçsal örneklem seçim türlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk vd., 2008).

Çalışmanın amacı doğrultusunda çalışma grubu belirlenmeye; başka bir deyişle incelenecek kitaplar seçilmeye çalışılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesine çalışma evreninin tanımlanmasıyla başlanmıştır. "Çalışma evreninin tanımlanıp sınırlandırılması genel ve özel ölçütler gerektirir. Bu ölçütler, evrendeki birimlerin türünü, buldukları yer ile ayrıntılı öteki özellikleri belirler niteliktedir" (Karasar, 2016). Çalışma evreninin sınırlandırılması için çalışma amacı doğrultusunda birtakım ölçütler geliştirilmiş olup bu ölçütlere uyan birimlerin seçilmesinde sıralı ve dizgeli bir yöntem izlenmiştir. İlk aşamada; fantastik kurguya sahip eserin alanyazında yer alan açıklama, tanımlama ve ölçütler bağlamında ne olduğu, özelliklerinin neler olduğu belirlenmiş ve bu bilgiler ışığında çalışmanın evreni netleştirilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada ise önce genel ölçütlere uyan eserler belirlenmiş, daha sonra özel ölçütler doğrultusunda sınırlama yapılmıştır.

Şekil 1. Eserlerin ölçütlere göre filtrelmesi

"Genel ölçütler" gençlik kitaplarına ödül veren kurum ve kuruluşların belirlenmesini amaçlayan ölçütlerdir. Bu kapsamda temel iki ölçüt bulunmaktadır. Bunlar; (1) kurumların/kuruluşların gençlik edebiyatı alanında yazılmış eserlere ödül vermesi, (2) ödül veren kurumların/kuruluşların Türkiye'de ve ulusal nitelikte olması. Bu ölçütlere uyan eserleri belirlemek amacıyla internet ağ sayfalarına, ilgili yayın

ve araştırmalara ve çocuk edebiyatıyla ilgili diğer kaynaklara ulaşılmıştır. “Özel ölçütler” ise kurumların/kuruluşların sınırlandırılmasını ve çalışma grubunda yer alan eserlerin seçilmesini amaçlayan ölçütlerdir. Genel ölçütlere uyan kitaplar belirlendikten sonra kitaplar özel ölçütler doğrultusunda sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmada; (1) eserlerin Türk fantastik gençlik edebiyatı ürünü olması (6-18 yaş aralığında olması), (2) eserlerin öykü ya da roman türünde olması, (3) eserlerin 2000-2020 yılları arasında ilk baskısının yapılmış olması ölçütleri kullanılmıştır.

Süreç sonunda toplamda genel ve özel ölçütlere uyduğu tespit edilen kurum/kuruluşlar

Tablo 1. 2000-2020 Yılları Arasında İlk Baskıları Yapılan Ödüllü Fantastik Gençlik Kitapları

Kitabın Adı	Yazarın Soyadı	Adı	İlk Baskı Yılı	Sayfa Sayısı	Türü	Ödül Kurum/Kuruluş	Aldığı	Ödül Aldığı Yıl
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	Cemil KARAKULLUKÇU		2012	207	Gençlik Fantastik Roman	Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Üçüncülük Ödülü	Gençlik Fantastik	2012
Işıldayan	Aydın ARİF		2012	216	Gençlik Fantastik Roman	Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Birincilik Ödülü	Gençlik Fantastik	2012
Kapiland'ın Kobayları	Miyase SERTBARUT		2007	211	Gençlik Fantastik Roman	Tudem Edebiyat Ödülleri Roman Yazın Yarışması Birincilik Ödülü	Edebiyat Roman Yazın Birincilik	2006
Karayılan	Onur GÜRLEYEN		2012	183	Gençlik Fantastik Roman	Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması İkincilik Ödülü	Gençlik Fantastik	2012
Midas'ın Serçeparmağı	Erol BÜYÜKMERİÇ		2006	168	Gençlik Fantastik Roman	Dünya Kitap Altın Sayfa İlk Gençlik Edebiyatı Ödülü	Gençlik Edebiyatı	2006
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	Ümit İHSAN		2012	144	Gençlik Fantastik Roman	Bu Yayınevi Gençlik Edebiyatı Roman Yarışması Mansiyon Ödülü	Gençlik Fantastik	2012

2.2. Verilerin toplanması

Çalışmada, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırma konusunun bilgi içeren yazılı materyallerinin analizi ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi yalnız başına kullanılabilceği gibi farklı veri toplama yöntemleri ile de kullanılabilir. Doküman inceleme; araştırmanın amacına yönelik olarak kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını barındırır (Karasar, 2009). Bu çalışmada da doküman incelemesi kapsamında, 2000-2020 yılları arasında Türk gençlik edebiyatında yayınlanmış fantastik eserler içerdikleri değerler açısından incelenmiştir.

Araştırmada yer alan kök değerlerin tespiti ve dağılımı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlere göre yapılmıştır. Araştırmanın temalarını oluşturan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir (MEB, 2019). Araştırmada yer alan değer kategorilerinin alt kategorileri ise 18 Temmuz 2017 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan basın toplantısında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan “Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine” adlı belge örnek alınarak hazırlanmıştır (MEB, 2017).

Tablo 2. Kök Değerler ve İlişkili Oldukları Alt Değerler

Kök Değerler	İlişkili Oldukları Alt Değerler
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma...
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma...
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma...
Öz Denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme...
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme...
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme...
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma...
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme...
Vatanseverlik	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme...
Yardımsızlık	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma...

2.3. Verilerin analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. “Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır.” (Yıldırım ve Şimşek 2005). Bu bağlamda, fantastik eserler tek tek incelenerek kök değer dağılımı açısından analiz edilmiştir. Bu eserlerde değer ifadesi bulunan cümleler; ilgili değer kategorisine dâhil edilerek her değer frekansları hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili değer kategorisi, eserlerde tespit edilen değer ifadeleri ile doğrudan alıntı yapılarak örneklendirilmiştir. Her bir eser için en az 2 okumada tespit edilen değer ve değer ifadesi tabloya yansıtılmıştır.

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için araştırmacı ve alandan 2 uzman tarafından tespit edilen bulgular karşılaştırılmıştır. Bu noktada Miles ve Huberman’ın önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır: $Güvenirlik = \frac{Görüş Birliği}{(Toplam Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı Sayısı)}$ (Miles ve Huberman, 1994). Yapılan hesaplamanın sonucunda güvenilirlik katsayısı 0,84 çıkmıştır. Uzmanlar araştırma için güvenilirlik hesabının 0.70’in üzerinde çıkmasını güvenilir kabul etmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

3. Bulgular ve yorum

Çalışmanın problem cümlesi olan “Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2019) kök değerlere, Türk gençlik edebiyatında yayımlanmış fantastik eserlerde yer verilme durumu nedir?” sorusuna ve alt problemlere dair elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır.

3.1. Birinci alt problemle ilgili bulgular

“Türk gençlik edebiyatı fantastik eserlerinde hangi kök değerler ve alt değerler, ne sıklıkta yer almaktadır?” alt problem cümlesine dair bulgular bu bölümde yer almaktadır. Belirlenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinde aranan kök değerler ve bu değerlere ait alt değerlere dair bulgulara, her bir kök değere ait olan başlık altında yer verilmiştir.

3.1.1. Adalet kök değerine ilişkin bulgular

Adalet kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda adalet kök değerine ilişkin incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 3. Adalet Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Adil olma	Eşit davranma	Paylaşma	f
Işıldayan	5	3	-	8
Karayılan	3	-	1	4
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	2	1	-	3
Kapiland'ın Kobayları	-	1	-	1
Midas'ın Serçe Parmağı	1	-	-	1
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	-	-	-
Toplam	11	5	1	17

Tablo 3'te görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde adalet kök değeri en çok “Işıldayan” eserinde bulunmaktadır. Bu eseri “Karayılan” ve “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” eserleri takip etmektedir. Adalet kök değerine ait alt değer ifadesine hiç rastlanmayan eser ise “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” adlı eserdir.

Eserlerde bulunan adalet kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Adil olma: “...Midas, tahtından yükselir gibi doğruluyor. “Şimdi önce Atina'dan biraz söz et bize tüccar Agamedes. İşler ne durumda gidiyor? Yöneticileriniz adaletli mi? Halkınız, köleleriniz mutlu mu?” ...” (Midas'ın Serçe parmağı, s. 91)

Eşit davranma: “...Neden insanlar birtakım yapay sınıflara ayrılıp ona göre muamele görsündü ki? Onlar havyar veya balık ezmesi gibi üretilmiş değil, yaratılmışlardı. Henüz hepsi eşittir noktasına gelemediler de -ne zaman geleceklerdi ki- bir niteliği olmadığı halde kendilerini 'fasulye gibi nimetten sananları' anlayabilirlerdi...” (Işıldayan, s. 144)

Paylaşma: “...Atlar, bağladıkları yerdeydi, ama yanlarında diğerlerinden çok daha iri, alaca renkli bir tane daha at vardı. Üç at da en az yolcular gibi dinç ve dinlenmiş görünüyordu. Gredo yüklerini atlara pay etti...” (Karayılan, s. 105)

3.1.2. Dostluk kök değerine ilişkin bulgular

Dostluk kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda dostluk kök değerine ilişkin incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 6’da yer almaktadır:

Tablo 4. Dostluk Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Diğerkâmlık	Güven duyma	Anlayışlı olma	Dayanış ma	Sadık olma	Vefalı olma	Yardımlaşma	f
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	-	-	3	-	3	1	7
Işıldayan	1	-	2	1	-	2	1	7
Midas’ın Serçe Parmağı	-	-	1	2	-	2	2	7
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	2	1	-	-	-	3	-	6
Kapiland’ın Kobayları	-	-	-	2	-	2	1	5
Karayılan	-	-	-	1	1	-	1	3
Toplam	3	1	3	9	1	12	6	35

Tablo 4’te görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde dostluk kök değeri üç farklı eserde aynı sayıda bulunmaktadır (f=7). Bunlar “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili”, “Işıldayan” ve “Midas’ın Serçeparmağı” adlı eserlerdir. Bu eserleri “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” eseri takip etmektedir. Adalet kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eser ise “Karayılan” adlı eser olmuştur.

Eserlerde bulunan dostluk kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Diğerkâmlık: “...Önceleri -yani dünyadayken- onlar da senin gibi genç insanlardı, senin gibi kalplerinde kötülükten eser yoktu. Üstelik birbirini çok sever, dostlukları için her şeyi yaparlardı...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 65)

Güven duyma: “...Akel bana güvenle bakıyor, onun bakışları gözlerimde karşılığımı buluyor hemen, ben de gülümseyerek bakıyorum...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 79)

Anlayışlı olma: “...Aysun, "Ben teyzemizi tuvalete götürürüm" diyor. Benim anlayışlı arkadaşım!... Bir öpücük konduruyorum yanağına. Konuşumuzdan izin isteyip ayrılıyorum yanlarından...” (Midas’ın Serçeparmağı, s. 144)

Dayanışma: "...Marji, gerginliği azaltmak istedi. Aslında birtakım kusurlarına karşın Burhan'a da, Ezgi'ye de güvenebileceğini düşündü. Kapiland'ın komplosuna karşı tek başına bir şey yapamazdı, diğer arkadaşlarıyla birlikte hareket ederse daha güçlü olacaklarını, hatta bazı öğretmenlerle bu konuyu konuşmak ve bir şeyler yapmak gerektiğini düşündü. Tek başına şurubu içmiyor olmak bir işe yaramazdı ki..." (Kapiland'ın Kobayları, s. 84)

Sadık olma: "...Tüm dostluklar kuvvetlendi ve kardeşlik yeminleri edildi..." (Karayılan, s. 183)

Vefalı olma: "...Kör olduğu sanılan, ama en iyi gören şahinden bile daha iyi gördüğü kesin olan adam, bastonuyla oradan ayrıldıktan sonra, İpteyürür belirdi. O da Okan'a sarılıp, "Bizi unutma, çünkü biz seni asla unutmayacağız," dedi..." (Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili, s. 197)

Yardımlaşma: "...Bu arada sormak isterim Yüce Başrahibe, dostlarımızdan yardımlar ne zaman gelecek? Düşman yaklaşıyor..." "Yüce Midas, Misya Krallığı, Lidya Krallığı; İyon ve Erel kentleri, kentimize bir saldırı olduğunda yardım göndereceklerini daha önceden bildirmişlerdi..." (Midas'ın Serçe parmağı, s. 113)

3.1.3. Dürüstlük kök değerine ilişkin bulgular

Dürüstlük kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda dürüstlük kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 7'de yer almaktadır:

Tablo 5. Dürüstlük Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Açık ve anlaşılır olma	Doğru sözlü olma	Güvenilir olma	Sözünde durma	f
Karayılan	5	2	1	1	9
Kapiland'ın Kobayları	2	2	3	1	8
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	1	-	5	2	8
Midas'ın Serçe Parmağı	1	3	-	2	6
İşildayan	1	2	-	1	4
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	1	1	-	-	2
Toplam	11	10	9	7	37

Tablo 5'te görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde dürüstlük kök değerine en çok "Karayılan" eserinde yer verilmiştir. Bu eseri "Kapiland'ın Kobayları" ve "Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi" eserleri takip etmektedir. Dürüstlük kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eser ise "Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili" adlı eser olmuştur.

Eserlerde bulunan dürüstlük kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Açık ve anlaşılır olma: “...Böylece üç yoldaşın da gönüllerine su serpilmiş oldu, hiçbiri korktukları gibi Karayılan'ın tarafını tutmamıştı. Artık açık açık konuşabilecekleri birileri olduğu için neşeleri yeniden yerine geldi...” (Karayılan, s. 91)

Doğru sözlü olma: “...Ben Ufuklara gitmedim baba, doğru söylemiş arkadaşım, Marjinal'le birlikteydik... Aman Enver, kız arkadaşıyla dolaşmış işte, varma üstüne. Ayağın çok acıyor mu oğlum? Eee kızlarla gezip tozarsan olacağı bu... Burhan bu durumdan yararlanmayı akıl edemedi ve doğruyu söyledi: Marjinal kız değil anne, sınıftaki erkek arkadaşlardan biri...” (Kapiland'ın Kobayları, s. 139)

Güvenilir olma: “...İçimde bir şeyler canlanıyor, bu sevdiğimin seslenişi; çok iyi tanırım onun kelimelerini. Yaşlı kadının sabahlığının sağ üst cebinden bana seslenmesinin bir anlamı var, beni güvende tutmak istiyor melodim. Bu kadına güvenebilirim...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 87)

Sözünde durma: “...O zamanlar herkes verdiği sözün arkasında durur, yaptığının sonucuna katlanırdı. Çocuk gerçekten de kavga etmiyordu. Her gün bir çivi söke söke tahtayı temizledi. Son çiviye de çıkardıktan sonra sevinçle Ezop'un yanına koştu. Tahtayı ona göstererek: "Bak! Nihayet tahtayı temizledim" dedi...” (İşildayan, s. 176)

3.1.4. Öz denetim kök değerine ilişkin bulgular

Öz denetim kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda öz denetim kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 8'de yer almaktadır:

Tablo 6. Öz Denetim Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Davranışlarını kontrol etme	Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	Öz güven sahibi olma	Gerektiğinde özür dileme	f
Karayılan	1	-	2	4	7
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	-	1	4	5
İşildayan	2	-	2	-	4
Kapiland'ın Kobayları	-	2	-	-	2
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	-	-	-	1	1
Midas'ın Serçe Parmağı	-	-	-	-	-
Toplam	3	2	5	9	19

Tablo 6'da görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde öz denetim kök değeri en çok “Karayılan” eserinde bulunmaktadır. Bu eseri “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” ve “İşildayan” eserleri

takip etmektedir. Öz denetim kök değerine ait alt değer ifadesine hiç rastlanmayan eser ise “Midas’ın Serçeparmağı” adlı eserdir.

Eserlerde bulunan öz denetim kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Davranışlarını kontrol etme: “...Hoca eğilip çantasından bir kavanoz çıkardı. Alıştığımız türden bir şey değildi. Çok koyu renkti. Tipi de bir tuhaf, hatta komikti. İçimden patlayan gülmeye, dudaklarımı kısarak son anda engel oldum...” (Işıldayan, s. 88)

Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme: “...Bakanlık bu sivilarn Kapiland’dan alınacak tazminatla insanlara ve doğaya zarar vermeden imha edileceğini açıklamıştı. Kapiland, işi daha fazla büyütüp tüm dünyayı karşısına almamak için istenen tüm bedelleri vermeye hazır görünüyordu...” (Kapiland’ın Kobayları, s. 203)

Öz güven sahibi olma: “...Irmağın güçlü sesi gittikçe uzaklaşıyordu. Sık ağaçların arasında hiçbir iz ya da yol olmamasına rağmen kendinden gayet emin ilerleyen cüce Karmat’ı izliyorlardı artık...” (Karayılan, s. 113)

Gerektiğinde özür dileme: “...Annemi çok özlediğimi de işte o anda fark ediyorum: Özür dilerim anne, biliyorum çok geç kaldım ama oğlun çok güzel bir iş başardı. Sana bütün bunları nasıl anlatacağım?...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 132)

3.1.5. Sabır kök değerine ilişkin bulgular

Sabır kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda sabır kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır:

Tablo 7. Sabır Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Azimli olma	Tahammül etme	Beklemeyi bilme	f
Işıldayan	6	2	8	16
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	3	5	-	8
Kapiland’ın Kobayları	3	1	3	7
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	1	2	2	5
Karayılan	2		2	4
Midas’ın Serçe Parmağı	-	-	-	-
Toplam	15	10	15	40

Tablo 7’de görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde sabır kök değeri en çok “Işıldayan” adlı eserde bulunmaktadır. Bu eseri “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” ve “Kapiland’ın

Kobayları” eserleri izlemektedir. Sabır kök değerine ait alt değer ifadesine hiç rastlanmayan eser ise “Midas’ın Serçeparmağı” eseri olmuştur.

Eserlerde bulunan sabır kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Azimli olma: “...Artık herkesi, her şeyi ve olguları gözlüyor, anlıyor fakat bu sefer de insanları neden ilgilendirmesi gerektiğini bulamıyordu. Bunun için mizah gücüne gereksinimi vardı. En zayıf olduğu şey. Ama asla pes etmeyecekti. Hele bu noktadan sonra asla...” (Işıldayan, s. 112)

Tahammül etme: “...Seni daha iyi okullarda okutabilmem ve isteklerini karşılayabilmem için bunlara ve daha fazlasına katlanmamız, göğüs germemiz gerekiyor. Anlıyorsun değil mi canım?...” (Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili, s. 20)

Beklemeyi bilme: “...İçeriye girdikten sonra da birinin yanlışlıkla da olsa gelip kapıyı açmaması için kilitledi ve anahtarını üzerinde bıraktı. Orada hizmetlilerin temizliği bitirip gidecekleri saate kadar beklemeleri gerekecekti...” (Kapiland’ın Kobayları, s. 130)

3.1.6. Saygı kök değerine ilişkin bulgular

Saygı kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda saygı kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 10’da yer almaktadır:

Tablo 8. Saygı Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Alçakgönüllü olma	Başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma	Diğer insanların kişiliklerine değer verme	Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	f
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	1	-	1	10	12
Işıldayan	4	1	2	2	9
Midas’ın Serçe Parmağı	-	-	3	6	9
Karayılan	4	-	-	-	4
Kapiland’ın Kobayları	-	-	-	2	2
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	-	-	-	2	2
Toplam	9	1	6	22	38

Tablo 8’de görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde saygı kök değerine en çok “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” eserinde yer verilmiştir. Bu eseri “Işıldayan” adlı eser takip etmektedir. Saygı kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eserler ise “Kapiland’ın Kobayları” ve “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” adlı eserlerdir.

Eserlerde bulunan saygı kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Alçakgönüllü olma: "...Bir tane şiir de ben yazdım," diye fısıldadı Gredo oldukça utangaç bir tavırla. "Haydi, oku o zaman," diye ısrar etti Elannur, aniden yüksek sesle konuştuğu için kendi bile irkilerek. "Ustalarınkilerle kabili kıyas değil ama bir anda aklıma geliverdi işte."... (Karayılan, s. 108)

Başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma: "...Zarife'nin lakabı benden değildi; insanlara aşağılayıcı isimler yakıştırmayı hiç sevmem. Uzun eğitim yaşamımda bana da çok taktılar belki onandır. Ama daha ziyade insanı düşürdüğü kötü durumlara sıkılıyorum. O zamanlar içgüdüsel, ama şimdi artık bizzat yaşamış biri olarak dertliyim ve karşıyım..." (İşildayan, s. 13)

Diğer insanların kişiliklerine değer verme: "...Öylesine dalmışım ki, öğretmenimin başıma dikildiğini görmemişim bile. "Sibel Ates, hiç yakıştıramadım sana. Önce arkadaşına saygı göstermelisin!" Bu sözler her yanıma acıtıyor. Utanıyorum... Doğrulup gözlerimi Aysun'a dikiyorum..." (Midas'ın Serçeparmağı, s. 65)

Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme: "...Akluzun, peri masallarına yarasız varlığın karşısında saygıyla eğildikten sonra, taşıdığı davetiye destesinin arasından bir tane davetiye çekip, nazikçe durgun suyun üzerine bıraktı. "Sizi ve annenizi, karnavalımızda görmekten şeref duyuyoruz," derken, daha önce kimseye olmadığı kadar saygılıydı..." (Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili, s. 147)

3.1.7. Sevgi kök değerine ilişkin bulgular

Sevgi kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda sevgi kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 11'de yer almaktadır:

Tablo 9. Sevgi Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Aile birliğine önem verme	Fedakârlık yapma	Güven duyma	Merhametli olma	Vefalı olma	f
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	-	2	-	4	2	8
Midas'ın Serçe Parmağı	1	1	2	1	1	6
Karayılan	2	-	1	1	2	6
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	4	-	1	1	6
Kapiland'ın Kobayları	-	-	-	2	1	3
İşildayan	-	-	-	2	-	2
Toplam	3	7	3	11	7	31

Tablo 9'da görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde sevgi kök değerine en çok "Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi" eserinde yer verilmiştir. Bu eseri "Midas'ın Serçeparmağı",

“Karayılan” ve “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” eserleri takip etmektedir. Sevgi kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eser ise “Işıldayan” adlı eserdir.

Eserlerde bulunan sevgi kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Aile birliğine önem verme: “...Sevgili kızım,” dedi Elannûr’un ellerinden tutup kaldırırken. “Sana kızgın olduğumu sanma sakın, seninle gurur duyuyorum. Bana cesaretin değerini hatırlattın sen ve anneni de. Ah tathm ona öyle benziyorsun ki, lütfen beni kendinden mahrum etme...” (Karayılan, s. 180)

Fedakârlık yapma: “...”Bu sevdiğini alabilmek için senin ödemen gereken ücret,” diyor sevgili Akel. Yüzüne tatlı bir gülümseme yerleşmiş, sanki kâinatın anahtarını ele geçirmiş gibi huzurlu: “Bir mücevhere sahip olmak istiyorsan başka bir mücevherden vazgeçmeyi bilmen gerekir...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 78)

Güven duyma: “...”Nasıl; Sibel okur mu dersin Yağmur?” Gözlerimin ta içine bakıyor halam, ışıl ışıl. “Okur o! Ona güveniyorum; hem de çok iyi okur!”...” (Midas’ın Serçe parmağı, s. 58)

Merhametli olma: “...Annesi de oturma odasının kapısında durmuş, sitemle bakıyordu ona. Oğlunun aksadığını görünce gözlerindeki sitem, şefkate dönüştü. Burhan’ın yanına geldi hemen. İlgi, sevgi, şefkat ve korku karışımı bir sesle sordu...” (Kapiland’ın Kobayları, s. 138)

Vefalı olma: “...”Olabildiğince erken geldim,” diye tısladı Karayılan. “Sizinle hususi bir mevzuda konuşmak istedim, çünkü insanlar Baratholia’nın en eski halkıdır. Onları daima seveceğim, başlarına bir şey gelsin istemem.”...” (Karayılan, s. 131)

3.1.8. Sorumluluk kök değerine ilişkin bulgular

Sorumluluk kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda sorumluluk kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 12’de yer almaktadır:

Tablo 10. Sorumluluk Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	Sözünde durma	Tutarlı ve güvenilir olma	Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	f
Kapiland’ın Kobayları	4	-	1	1	6
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	3	-	1	-	4
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	1	-	1	1	3
Midas’ın Serçe Parmağı	-	1	-	1	2
Işıldayan	-	-	-	1	1
Karayılan	1	-	-	-	1

Toplam	9	1	3	4	17
--------	---	---	---	---	----

Tablo 10’da görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde sorumluluk kök değerine en çok “Kapiland’ın Kobayları” eserinde yer verilmiştir. Bu eseri “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” adlı eser takip etmektedir. Sorumluluk kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eserler ise “Işıldayan” ve “Karayılan” adlı eserlerdir.

Eserlerde bulunan sorumluluk kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma: “...Alnımdan yanaklarıma doğru yürüyen birkaç damla ter annemden habersiz düştüğüm yolda beni huzursuz ediyor. Oysa bir telefon edebilirdim, geç kalacağımı söyleyebilirdim bal gibi. ...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 41)

Sözünde durma: “...”Verdiğin sözü unutmadın değil mi? Kazı mazi yapmayasın sakın haa!” diye bağırıp güliyor kumandan. Sonra, sürdürüp arabasını gidiyor...” (Midas’ın Serçe parmağı, s. 134)

Tutarlı ve güvenilir olma: “...Bir an ne diyeceğini bilemedi Marjinal. Beklemediği bir soruydu bu. Ne diyecekti? Dürüstlüğüne inanan Sevda Hanım’a karşı yalan mı söyleyecekti? Öğretmenine güveniyordu, gidip bir başkasına söylemezdi, en azından adını vererek söylemezdi...” (Kapiland’ın Kobayları, s. 123)

Davranışlarının sonuçlarını üstlenme: “...Sinan çekingence paketi uzatıyor müdüre. ”Tümülsün en tepesinde gezerken bulmuştum efendim” diyor utangaç bir sesle. ”Midas’ın serçe parmağı... Onu, bana uğur getirir diye alıkoymuştum. Yanlış bir şey yaptığının sonradan ayırđına vardım...” (Midas’ın Serçe parmağı, s. 158)

3.1.9. Vatanseverlik kök değerine ilişkin bulgular

Vatanseverlik kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda vatanseverlik kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 13’te yer almaktadır:

Tablo 11. Vatanseverlik Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Çalışkan olma	Dayanışma	Kurallara ve kanunlara uyma	Sadık olma	Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	Toplumu önemseme	f
Karayılan	1	-	1	1	2	2	7
Midas’ın Serçe Parmağı	-	-	-	3	2	1	6
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	-	3	-	1	-	4
Işıldayan	3	-	-	1	-	-	4

Kapiland'ın Kobayları	-	2	-	-	1	3
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	-	-	1	-	1	2
Toplam	4	-	7	5	6	4
						26

Tablo 11’de görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde vatanseverlik kök değerine en çok “Karayılan” eserinde yer verilmiştir. Bu eseri “Midas’ın Serçeparmağı” adlı eser takip etmektedir. Vatanseverlik kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eser ise “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” adlı eser olmuştur.

Eserlerde bulunan vatanseverlik kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Çalışkan olma: “...Medresede sınıfları ikişer ikişer atlamış, çok genç yaşta mezuniyet noktasına gelmişti...” (Işıldayan, s. 104)

Dayanışma:(değer yok)

Kurallara ve kanunlara uyma: “...Baratholia'nın halkları da bir zamanlar şölen zamanlarında, üç halk bir araya geldiğinde dargınlıkların bitmesi ve asla kavgaların yaşanmaması öğütlerini işitmiş, şimdi bu nasihatleri unuttuysa da kutsal saydıkları kuralları unutmamıştı...” (Karayılan, s. 149)

Sadık olma: “...Midas bir süre düşünüyor. Sonra, "Hayır! Ben kalacağım ve başkentimi savunacağım" diyor, "Gordiyon'un düşmesi devletimizin göçmesi demektir. Ulu Matar bizimle birlikte. O bizi koruyacaktır...” (Midas’ın Serçeparmağı, s. 115)

Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma: “... "Hayır," diyorum, "Aynı şeyi bir daha yaşamayacağız. Deden Koca Çınar'la hesabını kapadı, biz de doğaya zarar vermezsek hiç kimsenin ve hiçbir Suskun'un canını yakmazsak bir daha aynı şey olmayacak.”...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 144)

Toplumu önemseme: “...Bu kapıdan girsem mümkün değil kendi servisimi bulamam, diye düşündü doktor. Binanın ana kapısına yürüdü ve her zaman yaptığı gibi asansörün düğmesine bastı. Beşinci kata çıkıp odasına girdi, koltuğuna gömüldü. Zor bir gün geçirmişti, ama ülkesinin insanları için önemli bir iş yapmıştı...” (Kapiland’ın Kobayları, s. 184)

3.1.10. Yardımseverlik kök değerine ilişkin bulgular

Yardımseverlik kök değeri ve bu değere ait alt değerler için elde edilen bulgular bu bölümde yer almaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda yardımseverlik kök değerine ilişkin, incelenen gençlik edebiyatı fantastik eserlerinden elde edilen bulgular Tablo 14’te yer almaktadır:

Tablo 12. Yardımseverlik Kök Değerine Dair Gençlik Edebiyatı Fantastik Eserlerindeki Değer İfadelerine Ait Bulgular

Eser Adı	Cömert olma	İş birliği yapma	Merhametli olma	Misafirperver olma	Paylaşma	f
Karayılan	3	1	-	4	2	10
Kapiland'ın Kobayları	-	5	-	1	-	6
Midas'ın Serçe Parmağı	2	1	2	1	-	6
Işıldayan	1	-	-	3	1	5
Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili	-	-	2	2	-	4
Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	-	1	-	-	-	1
Toplam	6	8	4	11	3	31

Tablo 12’de görüldüğü üzere fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde yardımseverlik kök değerine en çok “Karayılan” eserinde yer verilmiştir. Bu eseri “Kapiland’ın Kobayları” ve “Midas’ın Serçeparmağı” adlı eserler takip etmektedir. Yardımseverlik kök değerine ait alt değer ifadesine en az rastlanan eser ise “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” adlı eserdir.

Eserlerde bulunan yardımseverlik kök değerine ait alt değerlere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Cömert olma: “...Midas duyduklarına inanmamış gibi durmadan ellerine bakıyor. Sonra, yanındaki meşe ağacına uzanıyor. Küçük bir dal koparıyor. Dal birden sapsarı ışıltıyor. Gözleri iri iri açılıyor Midas'ın. "Ulu Diyonisos, sen ne eli açık bir tanrısın!" diye sevinçle bağıyor...” (Midas’ın Serçeparmağı, s. 25)

İş birliği yapma: “...Niyetim sana yardımcı olmaktı. Tebessüm Apartmanı'nın tüm sakinleri olarak senin haline üzüldük ve seni Yokluk Bahçesi'ne getirip sevdiğini kurtarman için yardımda bulunduk. Ashna bakarsan biraz da bunu biz istedik...” (Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi, s. 89)

Merhametli olma: “...Okan, şimdi istese kaçabilirdi. Koşarak oradan uzaklaşabilir, hatta izini bile hemencik kaybettirebilirdi. Çünkü Tahmas silahsızdı ve üstelik kucağında Şehmeran'ı taşıyordu. Her ne olursa olsun bu durumda Okan kadar hızlı koşamazdı. Ama vicdanı bunu yapmaması yönünde ona telkinlerde bulununca, Okan da her zaman olduğu gibi bir kez daha vicdanının sesini dinleyip Tahmas'ın yanından ayrılmadı...” (Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili, s. 124)

Misafirperver olma: “...Ben yılanların şahının batıdaki çam ormanında yaşayan bir meran olduğunu sanıyordum,” dedi. "Bu yüzden sözlerine şüpheyle yaklaştım. Ben yemek yerken karşımda durmanı istemem. Kızarmış kuzuyu sen ye ve insanların misafirperverliğini gör."...” (Karayılan, s. 39)

Paylaşma: “...Hoşsohbet, güler yüzlü bir adamdı. Köy halkı onu bağına basmış, yiyecek ve kalacak yerlerini paylaşmaktan çekinmemişti...” (Işıldayan, s. 96)

3.2. Üçüncü alt problemle ilgili bulgular

“Kök değerler ve alt değerler Türk gençlik edebiyatı fantastik eserleri içerisinde nasıl bir dağılım göstermektedir?” alt problem cümlesine dair bulgular bu bölümde yer almaktadır. İncelenen eserlerde her bir değer ifadesinin eserin hangi kısmında bulunduğuyla ilgili bulgular eserlere ait kısa tanıtımlar ile birlikte sunulmuştur.

3.2.1. “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 13’te gösterilmiştir:

Tablo 13. “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili		Yazarı: Cemil KARAKULLUKÇU	
İlk Baskı Yılı: 2012		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Bu Yayınevi		Sayfa Sayısı: 207	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	-	-
	1.2. Eşit davranma	-	
	1.3. Paylaşma	-	
2. Dostluk	2.1. Diğerkâmlık	-	7
	2.2. Güven duyma	-	
	2.3. Anlayışlı olma	-	
	2.4. Dayanışma	71, 72, 180	
	2.5. Sadık olma	115	
	2.6. Vefalı olma	197, 197	
	2.7. Yardımlaşma	170	
3. Dürüstlük	3.1. Açık ve anlaşılır olma	101	2
	3.2. Doğru sözlü olma	100	
	3.3. Güvenilir olma	-	
	3.4. Sözünde durma	-	
4. Öz Denetim	4.1. Davranışlarını kontrol etme	-	5
	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	-	
	4.3. Öz güven sahibi olma	13	
	4.4. Gerektiğinde özür dileme	96, 101, 105, 132	
5. Sabır	5.1. Azimli olma	14, 63, 123	8
	5.2. Tahammül etme	20, 112, 122, 164, 168	
	5.3. Beklemeyi bilme	-	

6. Saygı	6.1. Alçakgönüllü olma	40	12
	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	-	
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	143	
	6.4. Muhababının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	119, 146, 146, 147, 151, 152, 153, 170, 180, 183,	
7. Sevgi	7.1. Aile birliğine önem verme	-	6
	7.2. Fedakârlık yapma	111, 134, 168, 196	
	7.3. Güven duyma	-	
	7.4. Merhametli olma	62	
	7.5. Vefalı olma	65	
8. Sorumluluk	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	23	3
	8.2. Sözünde durma	-	
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	44	
	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	194	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	-	4
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	63, 63, 171	
	9.4. Sadık olma	-	
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	154	
	9.6. Toplumu önemseme	-	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma	-	4
	10.2. İş birliği yapma	-	
	10.3. Merhametli olma	102, 124	
	10.4. Misafirperver olma	121, 133	
	10.5. Paylaşma	-	

Tablo 13 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin büyük çoğunlukla saygı değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değeri sabır değeri izlemektedir. Eserde adalet değerine ait ifadelere yer verilmemiştir.

3.2.2. “İşıldayan” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 14’te gösterilmiştir:

Tablo 14. “İşıldayan” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: İşıldayan		Yazarı: Aydın ARİF	
İlk Baskı Yılı: 2012		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Bu Yayınevi		Sayfa Sayısı: 216	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	95, 137, 138, 150, 170	8
	1.2. Eşit davranma	142, 144, 170	
	1.3. Paylaşma	-	
2. Dostluk	2.1. Diğerkâmlık	113	7
	2.2. Güven duyma	-	
	2.3. Anlayışlı olma	48, 128	
	2.4. Dayanışma	159	
	2.5. Sadık olma	-	
	2.6. Vefalı olma	43, 194	
	2.7. Yardımlaşma	132	
3. Dürüstlük	3.1. Açık ve anlaşılır olma	21	4
	3.2. Doğru sözlü olma	17, 160	
	3.3. Güvenilir olma	-	
	3.4. Sözünde durma	176	
4. Öz Denetim	4.1. Davranışlarını kontrol etme	88, 108	4
	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	-	
	4.3. Öz güven sahibi olma	133, 141	
	4.4. Gerekğinde özür dileme	-	
5. Sabır	5.1. Azimli olma	31, 104, 112, 150, 206, 214	16
	5.2. Tahammül etme	154, 189	
	5.3. Beklemeyi bilme	47, 69, 76, 78, 92, 109, 112, 114	
6. Saygı	6.1. Alçakgönüllü olma	79, 154, 162, 170	9
	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	13	
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	151, 182	

	6.4. Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	179, 200	
7. Sevgi	7.1. Aile birliğine önem verme	-	
	7.2. Fedakârlık yapma	-	
	7.3. Güven duyma	-	2
	7.4. Merhametli olma	125, 127	
	7.5. Vefalı olma	-	
8. Sorumluluk	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	-	
	8.2. Sözünde durma	-	1
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	-	
	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	115	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	37, 104, 146	
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	-	4
	9.4. Sadık olma	188	
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	-	
	9.6. Toplumu önemseme	-	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma	185	
	10.2. İş birliği yapma	-	
	10.3. Merhametli olma	-	5
	10.4. Misafirperver olma	96, 161, 162	
	10.5. Paylaşma	96	

Tablo 14 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin sabır değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değeri saygı ve adalet değerleri takip etmektedir. Eserde en az yer verilen değer ifadeleri ise sorumluluk değerine aittir.

3.2.3. “Kapiland’ın Kobayları” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 15’te gösterilmiştir:

Tablo 15. “Kapiland’ın Kobayları” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: Kapiland’ın Kobayları		Yazarı: Miyase SERTBARUT	
İlk Baskı Yılı: 2007		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Tudem Yayınevi		Sayfa Sayısı: 211	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	-	1

	1.2. Eşit davranma	112	
	1.3. Paylaşma	-	
	2.1. Diğerkâmlık	-	
	2.2. Güven duyma	-	
	2.3. Anlayışlı olma	-	
2. Dostluk	2.4. Dayanışma	84, 170	5
	2.5. Sadık olma	-	
	2.6. Vefalı olma	145, 150	
	2.7. Yardımlaşma	132	
	3.1. Açık ve anlaşılır olma	155, 195	
3. Dürüstlük	3.2. Doğru sözlü olma	125, 139	8
	3.3. Güvenilir olma	122, 124, 184	
	3.4. Sözünde durma	55	
	4.1. Davranışlarını kontrol etme	-	
4. Öz Denetim	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	201, 203	2
	4.3. Öz güven sahibi olma	-	
	4.4. Gerekğinde özür dileme	-	
	5.1. Azimli olma	19, 89	
5. Sabır	5.2. Tahammül etme	24	7
	5.3. Beklemeyi bilme	75, 90, 102, 130	
	6.1. Alçakgönüllü olma	-	
6. Saygı	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	-	2
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	-	
	6.4. Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	17, 140	
	7.1. Aile birliğine önem verme	-	
	7.2. Fedakârlık yapma	-	
7. Sevgi	7.3. Güven duyma	-	3
	7.4. Merhametli olma	138, 148	
	7.5. Vefalı olma	7	
	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	26, 61, 154, 202	
8. Sorumluluk	8.2. Sözünde durma	-	6
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	123	

	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	186	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	-	3
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	21, 50	
	9.4. Sadık olma	-	
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	-	
	9.6. Toplumı önemseme	184	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma		6
	10.2. İş birliği yapma	102, 113, 158, 179, 196	
	10.3. Merhametli olma	-	
	10.4. Misafirperver olma	157	
	10.5. Paylaşma	-	

Tablo 15 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin dürüstlük değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değeri sabır değeri izlemektedir. Eserde en az yer verilen değer ifadeleri ise adalet değerine aittir.

3.2.4. “Karayılan” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 16’da gösterilmiştir:

Tablo 16. “Karayılan” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: Karayılan		Yazarı: Onur GÜRLEYEN	
İlk Baskı Yılı: 2012		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Bu Yayınevi		Sayfa Sayısı: 183	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	12, 125, 170	4
	1.2. Eşit davranma	-	
	1.3. Paylaşma	105	
2. Dostluk	2.1. Diğerkâmlık	-	3
	2.2. Güven duyma	-	
	2.3. Anlayışlı olma	-	
	2.4. Dayanışma	40	
	2.5. Sadık olma	183	
	2.6. Vefalı olma	-	
	2.7. Yardımlaşma	114	

3. Dürüstlük	3.1. Açık ve anlaşılır olma	43, 91, 108, 132, 139,	9
	3.2. Doğru sözlü olma	20, 153	
	3.3. Güvenilir olma	39	
	3.4. Sözünde durma	30	
4. Öz Denetim	4.1. Davranışlarını kontrol etme	103	7
	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	-	
	4.3. Öz güven sahibi olma	104, 113	
	4.4. Gerektiğinde özür dileme	88, 137, 179, 181	
5. Sabır	5.1. Azimli olma	21, 40	4
	5.2. Tahammül etme	-	
	5.3. Beklemeyi bilme	111, 135	
6. Saygı	6.1. Alçakgönüllü olma	43, 98, 100, 108	4
	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	-	
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	-	
	6.4. Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	-	
7. Sevgi	7.1. Aile birliğine önem verme	153, 180	6
	7.2. Fedakârlık yapma		
	7.3. Güven duyma	122	
	7.4. Merhametli olma	180	
	7.5. Vefalı olma	128, 131	
8. Sorumluluk	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	108	1
	8.2. Sözünde durma	-	
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	-	
	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	-	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	13	7
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	149	
	9.4. Sadık olma	91	
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	65, 181	
	9.6. Toplumu önemseme	90, 137	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma	34, 35, 36	10
	10.2. İş birliği yapma	78	

10.3. Merhametli olma	-
10.4. Misafirperver olma	17, 19, 44, 136
10.5. Paylaşma	85, 88

Tablo 16 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin yardımseverlik değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değeri öz denetim değeri izlemektedir. Eserde en az yer verilen değer ifadeleri ise sorumluluk değerine aittir.

3.2.5. “Midas’ın Serçeparmağı” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 17’de gösterilmiştir:

Tablo 17. “Midas’ın Serçeparmağı” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: Midas’ın Serçeparmağı		Yazarı: Erol BYKMERİÇ	
İlk Baskı Yılı: 2006		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Logos Yayınları		Sayfa Sayısı: 167	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	91	1
	1.2. Eşit davranma	-	
	1.3. Paylaşma	-	
2. Dostluk	2.1. Diğerkâmlık	-	7
	2.2. Güven duyma	-	
	2.3. Anlayışlı olma	144	
	2.4. Dayanışma	142, 146	
	2.5. Sadık olma	-	
	2.6. Vefalı olma	130, 140	
	2.7. Yardımlaşma	104, 113	
3. Dürüstlük	3.1. Açık ve anlaşılır olma	148	6
	3.2. Doğru sözlü olma	63, 73, 147	
	3.3. Güvenilir olma	-	
	3.4. Sözünde durma	72, 134	
4. z Denetim	4.1. Davranışlarını kontrol etme	-	-
	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	-	
	4.3. z güven sahibi olma	-	
	4.4. Gerektiğinde zr dileme	-	
5. Sabır	5.1. Azimli olma	-	-
	5.2. Tahammül etme	-	

	5.3. Beklemeyi bilme	-	
6. Saygı	6.1. Alçakgönüllü olma	-	
	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	-	
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	65, 121, 125	9
	6.4. Muhababının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	20, 20, 21, 47, 100, 139	
7. Sevgi	7.1. Aile birliğine önem verme	20	
	7.2. Fedakârlık yapma	118	
	7.3. Güven duyma	58, 59	6
	7.4. Merhametli olma	64	
	7.5. Vefalı olma	147	
8. Sorumluluk	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	-	
	8.2. Sözünde durma	70	2
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	-	
	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	158	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	-	
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	-	
	9.4. Sadık olma	92, 115, 152	6
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	66, 161	
	9.6. Toplumu önemseme	24	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma	25, 48	
	10.2. İş birliği yapma	88	
	10.3. Merhametli olma	28, 28	6
	10.4. Misafirperver olma	20	
	10.5. Paylaşma	-	

Tablo 17 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin saygı değerine ait olduğu görülmektedir. Bu değeri dostluk değeri izlemektedir. Eserde öz denetim ve sabır değerlerine ait değer ifadelerine rastlanmamıştır.

3.2.6. “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” eserine ilişkin bulgular

Eserde bulunan değer ifadelerinin dağılımı Tablo 18’de gösterilmiştir:

Tablo 18. “Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” Eserinde Kök Değer ve Alt Değer İfadelerinin Dağılımı

Eser Adı: Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi	Yazarı: Ümit İHSAN
--	--------------------

İlk Baskı Yılı: 2012		Türü: Fantastik Roman	
Yayınevi: Bu Yayınevi		Sayfa Sayısı: 144	
Kök Değerler	Alt Değerler	Sayfa Numarası	Toplam
1. Adalet	1.1. Adil olma	49, 95	3
	1.2. Eşit davranma	75	
	1.3. Paylaşma	-	
2. Dostluk	2.1. Diğerkâmlık	65, 85	6
	2.2. Güven duyma	79	
	2.3. Anlayışlı olma	-	
	2.4. Dayanışma	-	
	2.5. Sadık olma	-	
	2.6. Vefalı olma	93, 129, 140	
	2.7. Yardımlaşma	-	
3. Dürüstlük	3.1. Açık ve anlaşılır olma	63	8
	3.2. Doğru sözlü olma	-	
	3.3. Güvenilir olma	21, 56, 56, 87, 105	
	3.4. Sözünde durma	44, 125	
4. Öz Denetim	4.1. Davranışlarını kontrol etme	-	1
	4.2. Davranışlarının sorumluluğunu üstlenme	-	
	4.3. Öz güven sahibi olma	-	
	4.4. Gerektiğinde özür dileme	132	
5. Sabır	5.1. Azimli olma	44	5
	5.2. Tahammül etme	50, 98	
	5.3. Beklemeyi bilme	60, 104	
6. Saygı	6.1. Alçakgönüllü olma	-	2
	6.2. Başkalarına kendine davranılmasının istediği şekilde davranma	-	
	6.3. Diğer insanların kişiliklerine değer verme	-	
	6.4. Muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	51, 131	
7. Sevgi	7.1. Aile birliğine önem verme	-	8
	7.2. Fedakârlık yapma	44, 78	
	7.3. Güven duyma	-	
	7.4. Merhametli olma	58, 59, 86, 94	

	7.5. Vefalı olma	69, 139	
8. Sorumluluk	8.1. Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma	41, 41, 126	4
	8.2. Sözünde durma	-	
	8.3. Tutarlı ve güvenilir olma	55	
	8.4. Davranışlarının sonuçlarını üstlenme	-	
9. Vatanseverlik	9.1. Çalışkan olma	-	2
	9.2. Dayanışma	-	
	9.3. Kurallara ve kanunlara uyma	126	
	9.4. Sadık olma	-	
	9.5. Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	144	
	9.6. Toplumu önemseme	-	
10. Yardımseverlik	10.1. Cömert olma	-	1
	10.2. İş birliği yapma	89	
	10.3. Merhametli olma	-	
	10.4. Misafirperver olma	-	
	10.5. Paylaşma	-	

Tablo 18 incelendiğinde eserde en fazla yer verilen değer ifadelerinin dürüstlük ve sevgi değerlerine ait olduğu görülmektedir. Bu değerleri dostluk değeri izlemektedir. Eserde en az yer verilen değer ifadeleri ise öz denetim ve yardımseverlik değerlerine aittir.

4. Sonuç, tartışma ve öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanan sonuçlar yer almaktadır.

4.1. Sonuç

Adalet değeri fantastik gençlik eserleri içerisinde en az yer verilen değer olmuştur. Fantastik gençlik edebiyatı eserleri içerisinde adalet değer ifadesi bulunmayan bir eser bulunmaktadır (Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili). Bunun yanında adalet değeri için belirlenen toplam ifadelerinin (f=17) % 47'si bir eserde toplanmaktadır (Işıldayan). Bunda adil olma ve eşit davranma konularında eksikleri olan karakterler ile eserin kahramanlarından adaleti gözeten biri olan Ezop'un karşı karşıya gelmeleri etkili olmaktadır. Adalet değer ifadelerinin fazla olduğu eserlerden biri de "Karayılan"dır. Bu esere adını veren ve eserin ana kahramanı olan Karayılan'ın yüzyıllardır adalet içinde yaşayan toplulukları fitne ve fesat karıştırarak birbirlerine düşürmesi bunda etkili olmaktadır.

Dostluk değerinin fantastik gençlik eserleri içinde dengeli bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Fantastik gençlik eserlerinin tümünde dostluk değerine ait bir ifadeye yer verildiği göze çarpmaktadır. Dostluk değerinin nispeten daha az yer bulduğu "Karayılan" adlı eserin kahramanının çocuk olmadığı, diğer tüm eserlerin kahramanlarının çocuk olduğu görülmektedir. Eşit sayıda olmak üzere en fazla dostluk değeri içeren (f=7) "Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili", "Işıldayan" ve "Midas'ın Serçeparmağı"

eserleri bunlara örnek olarak verilebilir. Buradan çocuk kahramanlar arasında dostluk değerinin ve konusunun daha kolay ifade edilebileceği sonucuna ulaşılabilir. Bu eserlerde çocukların daha kolay arkadaş olabilmeleri, birlikte oyunlar oynayıp serüvenlere atılabilmeleri, daha iyi kalpli ve dost canlısı olmaları bu bakımdan etkili olmaktadır denilebilir.

Fantastik gençlik eserleri içerisinde dürüstlük değeri en fazla yer verilen üçüncü değer olmuştur. Dürüstlük değerinin fantastik gençlik eserleri arasındaki dağılımına bakıldığında en az dürüstlük değer ifadesi içeren (f=2) “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” adlı eser dışında diğer eserler arasında dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

Öz denetim değeri, fantastik gençlik eserleri içerisinde en az yer verilen üçüncü değer olmuştur. Öz denetim değerinin en fazla işlendiği alt değer ifadesi “gerektiğinde özür dileme” olmuştur. Bu alt değerin gençlik eserleri içerisinde daha fazla işlenmesinin sebebinin gençlerin daha fazla hata yapabilecekleri veya daha fazla kabahat işleyebilecekleri ama özür dileme erdemini de gösterebildikleri mesajının verilmeye çalışılmış olmasının olduğu düşünölmektedir.

Sabır değerine ait ifade biçimlerinin fantastik gençlik eserlerinde “azimli olma” ve “beklemeyi bilme” alt değerlerinde toplandığı anlaşılmaktadır. Bu değere ait ifadelerin çokça görüldüğü eserlerde genellikle kahramanların zorluklar karşısında pes etmemeleri ve/veya beklentilerin gerçekleşmesi için beklemeyi bilmeleri gereken durumlarda olduğu görülmektedir. Fantastik gençlik eserlerinden “Işıldayan” bunlara örnek verilebilecek eserlerdir. Sabır değerinin en az ifade edildiği veya hiç yer almadığı eserlere bakıldığında ise kahramanların çok zor şartlarla mücadele etmediğinin görölməsi, sabır değeri ifadelerinin büyük zorluklar yaşayan kahramanlarla işlendiğini göstermektedir. Sabır değerinin aktarımında en az kullanılan alt değer ifadeleri ise “tahammöl etme” olarak belirlenmiştir.

Saygı değeri diğer değerlerle kıyaslandığında fantastik gençlik eserlerinde en çok yer verilen ikinci değer olarak göze çarpmaktadır. Fantastik gençlik eserlerinde saygı değerinin aktarımı en çok, eserdeki kahramanların bu değeri taşıdıklarını davranışlarına ya da konuşmasına yansıttığı “muhababının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme” alt değerine ait ifadelerle gerçekleştirilmiştir. “Başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma” alt değerine ait ifadeler ise saygı ifadeleri içerisinde en az kullanılan ifade biçimi olmuştur. Saygı değerinin en çok işlendiği eser ise “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” adlı eser olmuştur. Saygı değerinin en çok işlendiği fantastik gençlik eserlerinde kahramanların yaşından veya konumundan dolayı saygı duydukları veya duymaları gereken şahısların olduğu görülmektedir. “Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” adlı eserde “Okan”ın ve tüm yardımcı karakterlerin saygı duyduğu olağanüstü güçlere sahip gizemli ve yaşlı kadın “Kerkes Hala” bunlara örnektir.

Sevgi değeri, fantastik gençlik eserleri içerisinde en az yer verilen değerler arasındadır. Gençlik eserlerinde sevgi değerinin en az işlenen değerler arasında olmasında bu yaş grubuna hitap eden eserlerin daha çok sabır, saygı, dürüstlük değerlerinin ağır bastığı eserler olmasının etkili olduğu düşünölmektedir. Bunun yanı sıra gençlerin de dostluk ve sabır olgularını sevgi olgusundan daha fazla dikkate aldığı gerçeğinin yazarlar tarafından göz önünde bulundurulması ve eserlerine bu yönde konu seçimi yaptıkları söylenebilir. Sevgi değerinin ifade ediliş biçimlerine bakıldığında en çok kullanılan ifade biçiminin “merhametli olma” ve “fedakârlık yapma” alt değerleri altında toplandığı görülmektedir.

Sorumluluk değeri, fantastik gençlik eserleri içerisinde en az işlenen değer olmuştur. Fantastik gençlik eserlerinde sorumluluk değer ifadesi içermeyen eser bulunmamaktadır. Sorumluluk değerinin ifade

ediliş biçimleri en çok “kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma” ve “davranışlarının sonuçlarını üstlenme” alt değerleri altında toplanmıştır. Fantastik gençlik eserlerinde sorumluluk değerinin en çok işlendiği eser “Kapiland’ın Kobayları” olmuştur. Ülkelerini ve içinde yaşadıkları toplumu mevcut sıkıntılardan kurtarmayı kendine görev addeden ve sorumluluk alan kahramanlara sahip olması bu eseri sorumluluk değerine en çok yer veren eser yapmıştır denilebilir.

Vatanseverlik değeri, fantastik gençlik eserleri içinde en az işlenen dördüncü değer konumundadır. Bununla birlikte içerisinde vatanseverlik değerine yer verilmemiş olan toplamda 7 eser bulunmaktadır. Vatanseverlik değerinin sevgi ya da saygı değeri gibi geniş kullanım alanlarının olmaması, daha özel ve hassas bir konumda olmasının bunda etkili olduğu düşünülebilir. Vatanseverlik değerinin ifade ediliş biçimlerinde en çok işlenen alt değer ise “tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma” olmuştur. Ulusal kahramanların, kültürel özelliklerin, tarihî kişilik veya olayların vurgulanması olarak açıklanabilecek bu ifade biçiminin en çok kullanıldığı eserler ise “Karayılan” ve “Midas’ın Serçeparmağı” adlı kitaplardır. Bu eserler, ülkelerin ve milletlerin tarihi şahsiyetlerinin yaşantılarını ve onların bıraktıkları miraslara sahip çıkan veya çıkmak için mücadele eden kahramanları konu edinmektedir.

Yardımseverlik değeri fantastik gençlik eserleri içerisinde en çok işlenen beşinci değer olmuştur. İncelenen bütün eserlerde yardımseverlik değeri en fazla yer verilen değer konumundadır. Yardımseverliğin en çok yer aldığı fantastik gençlik eseri “Karayılan” olarak tespit edilmiştir. Yardımseverliğin en sık kullanıldığı ifade biçimleri ise “misafirperver olma” alt değeri altında toplanmaktadır.

“Düşler Kasabasında Bir Yaz Tatili” eserinde en fazla yer verilen değer saygı olurken adalet değerine ise yer verilmemiştir. Eserde değer ifadelerinin geçtiği yerlere bakıldığında çoğunlukla “Kerkes Hala” adlı karaktere duyulan saygının ifade edildiği görülmektedir. Bu sebeple saygı değerinin sıklığının yüksek olduğu düşünülebilir.

“Işıldayan” adlı eserde en fazla işlenen değer sabır, en az işlenen değer ise sorumluluk olmuştur. Eserde zaman gezginliğinin, ruhsal sıçramaların, telepatinin ve kuantum biliminin sıkça işlenmesinin; tüm bunlara merak salan ve azimle bir şeyleri başarmaya çalışan iki kahramanın (Süleyman ve Zarife) varlığı ve tahammülleri eserde sabır değerinin sıkça işlenmesinde önemli rol oynamıştır denilebilir.

“Kapiland’ın Kobayları” eserinde en fazla yer verilen değer dürüstlük olurken en az yer verilen değer adalet olmuştur. Hayri (Marjinal) ve arkadaşlarının Kapiland ülkesinin ürettiği şiddeti önleyici etkisi olduğuna inanılan zararlı anti-row şurubuna ve GDO’lu gıdalarına karşı başlattığı mücadeleyi konu edinen eserde Kapiland’ın casuslarının ve jurnalcilerinin her yerde kol gezmesi insanların birbirilerine karşı dürüst olmamalarına sebep olmaktadır. Fakat Marjinal ve arkadaşlarının birbirilerine olan güveni, birbirilerine karşı doğru sözlü, açık ve anlaşılır olmaları eserde dürüstlük alt değerlerine ait değer ifadelerinin sıkça geçmesine olanak tanımıştır denilebilir.

“Karayılan” adlı eserde en fazla işlenen değer yardımseverlik, en az işlenen değer ise sorumluluk olmuştur. Eserde “Baratholia” adlı bir coğrafyada birbirileriyle barış içinde yaşayan “İnsanlar”, “Cüceler” ve “Büyücüler” konu edilmektedir. Bu toplulukların birbirilerine karşı cömert ve misafirperver olması yardımseverlik değerinin alt değerlerine örnekler vermesi açısından önemli yer tutmaktadır. Ayrıca Karayılan adlı yaratığın bu toplulukları kandırıp onlardan sürekli misafirperverlik ve yardımlar görmesi de yardımseverlik değerinin sıkça işlenmesine olanak sağlamıştır yorumu yapılabilir.

“Midas’ın Serçeparmağı” eserinde en fazla yer verilen değer saygı olurken öz denetim ve sabır değerlerine ise yer verilmemiştir. Eserde Frigya dönemi konu edilirken o dönem itibarıyla krallara gösterilen saygı, “muhababının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme” alt değeri altında çokça işlenmiştir. Ayrıca eserde günümüz Türkiye’sine de zaman geçişleri olduğu için günümüz Türkiye’si kahramanı olan “Sibel Ates”in Frig Kralı Midas’a olan hayranlığı da “diğer insanların kişiliklerine değer verme” alt değeri altında saygı değerinin yer verilme sıklığını arttırmıştır.

“Yokluk Bahçesindeki Kayıp Melodi” adlı eserde en fazla işlenen değerler dürüstlük ve sevgi değerleri olurken en az işlenen değerler ise öz denetim ve yardımseverlik değerleri olmuştur. Eserde “Yokluk Bahçesi”nde kaybolan sevgilisi Ezgi’yi arayan Çınar’ın yaptığı fedakârlıklar ve verdiği sözlerinde durması sevgi değerinin eserde bu kadar sık geçmesinde rol oynamıştır.

4.2. Tartışma

Çalışmada, fantastik gençlik eserlerinde en az yer verildiği tespit edilen kök değerlerin sırasıyla adalet ve sorumluluk; en fazla yer verildiği tespit edilen kök değerlerin ise sabır ve saygı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında adalet değerine ilişkin ulaşılan sonuçların bu çalışmanın sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir (şen, 2007; Öksüz ve Eken, 2019; Çoban, 2020). şen (2007), Millî Eğitim Bakanlığının 100 Temel Eser Listesinde yer alan kitaplar üzerinde yürüttüğü çalışmasında en az yer verilen değerlerden birinin adalet olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öksüz (2019), Türkçe ders kitabındaki öyküleyici metinleri kök değerler bakımından incelediği çalışmasında en az işlenen değerin adalet olduğunu tespit etmiştir. Çoban (2020), Türk destanları üzerine yaptığı araştırmasında adalet değerinin en az işlenen değerlerden biri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sorumluluk değeriyle ilgili ulaşılan sonuçların önceki yıllarda yapılan çalışmalarla örtüştüğü görülmektedir (Gönen ve ark., 2011; Güven, 2014; şentürk ve Keskin, 2019). Gönen ve arkadaşları (2011), ilköğretim birinci kademe düzeyi çocuk kitaplarını inceledikleri çalışmalarında bu kitaplarda en az yer verilen değerlerden birinin sorumluluk olduğu sonucuna varmışlardır. Güven (2014), Türk efsanelerini değer eğitimi bağlamında ele aldığı çalışmasında sorumluluk değerine yeterince yer verilmediğini tespit etmiştir. şentürk ve Keskin (2019) ise millî ve evrensel değerleri araştırdıkları çalışmalarında evrensel değerlerden biri olan sorumluluk değerinin en az işlenen değerlerden biri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmada saygı değerine ilişkin ulaşılan sonuçların daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir (Genç, 2018; şentürk ve Keskin, 2019; Kart ve şimşek, 2020). Genç (2018), Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarını incelediği çalışmasında en fazla vurgulanan kök değerlerden birinin saygı olduğunu tespit etmiştir. şentürk ve Keskin (2019) ile Kart ve şimşek (2020) çalışmalarında en fazla tekrarlanan değerlerden birinin saygı olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalışmada sabır değerine ilişkin ulaşılan sonuçların daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir (Eker ve Yıldırım, 2017; Sarıkaya ve Aydeniz, 2021). Eker ve Yıldırım (2017), Ziya Gökalp’in “Altın Işık” adlı eserini değerler eğitimi açısından incelemiş ve sabır değerinin en çok kullanılan değerlerden biri olduğunu tespit etmiştir. Sarıkaya ve Aydeniz (2021), Van yöresine ait masalları değerler açısından inceledikleri çalışmalarında sabır değerinin sıkça kullanıldığını tespit etmişlerdir.

4.3. Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler sunulabilir:

-Adalet kök değeri fantastik gençlik eserleri içerisinde en az yer verilen değer olmuştur. Adalet gibi önemli bir değer eserlerde daha fazla işlenmelidir.

-Sorumluluk kök değeri fantastik gençlik eserleri içerisinde adalet kök değeriyle birlikte en az yer verilen değer olmuştur. Sorumluluk sahibi, sözünde duran, güvenilir ve en önemlisi davranışlarının sonuçlarını üstlenebilen gençlerin içinde buldukları topluma sağlayacakları katkı dikkate alındığında sorumluluk değeri üzerinde daha fazla durulmalıdır.

-İncelenen fantastik eserlerde vatanseverlik kök değeri ile ilgili bulguların yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Gençlerde millî bilincin oluşması ve yerleşmesi için vatanseverlik gibi millî değerler eserlerde daha fazla işlenmelidir.

-Fantastik gençlik kitapları son dönemlerde oldukça ilgi gören kitaplar olmalarından dolayı değerlerin aktarımı açısından başvurulabilecek öncelikli eserler olabilirler. Bu noktada öğretmenler ve veliler bu kitapları tavsiye edebilirler.

Kaynakça

- Aslan, P. (2010). *Osmanlı/Türk modernleşmesinin gölgesinde varla yok arası bir tür: fantastik roman (1876-1960)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, N. (2007). *Toplumsal değerler ve gençlik*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aydemir, A. (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının çocuk ve gençlik edebiyatı ve fantastik bilim kurgu türü bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aydoğdu, Y. (2015). *Murathan Mungan'ın kurmaca eserlerinin (öykü-roman) postmodern unsurlar ve eğitsel değerler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Bastem, N. (2018). *A. Vahap Akbaş'ın çocuk eserlerinin eğitsel değerler bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA.
- Cihan N. (2010). *Türkçe öğretimi amaçlarının değerler aktarımı bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çevik Y. (2014). *Türkçe öğretim programlarında değerler ve Dede Korkut Hikâyelerinin değerler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Çoban, A. (2020). *Değerler eğitimi bağlamında Türk destan örneklerinde kök değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Erdoğan R. (2017). *Eflatun Cem Güney'in masallarındaki değerler ve bu değerlerin davranışa yansımaları biçimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (3. Baskı). Ankara: Pegema Yayınları.
- Gazioğlu, G. (2015). *İlk gençlik edebiyatı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Genç, S. (2018). Görsel sanatlar eğitiminde kök değerler. *Turkish Studies Educational Sciences Volume 13/11, Spring 2018*, p. 543-560.
- Gizli, C. (2019). *İhsan Oktay Anar'ın romanlarında fantastik unsurlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Gökçe B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye olan katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Gökdaı, H. (2020). *TRT Çocuk Dergisi'nde fantastik ögeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, ř. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Güngör, E. (1993). *Değerler psikolojisi*. Amsterdam: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Yayınları.
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246.
- Halstead, J. M. & Taylor, J. M. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Hooper, C. (2003). Values education study final report. In B.Wilson, V. Zibar, D. Brown, B. Bereznicki Eds. *Values education definition* (pp.33-37). Australia: Curriculum Corporation.
- İnneci Bozkaplan, D. (2010). *1990-2008 arası çocuk edebiyatımızda fantastik ve bilim-kurgu romanlar üzerinde bir inceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar-ilkeler-teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (31. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kart, M. & şimşek, H. (2020). Türk Eğitim Sisteminde Değer Arayışı: Yenilenen (2017) İlköğretim Programları Hangi Değerleri Kazandırıyor? . *Değerler Eğitimi Dergisi* , 18 (40) , 9-44 . DOI: 10.34234/ded.623787
- Kartal, S. G. (2007). *Cumhuriyet dönemi Türk çocuk roman ve hikâyelerinde fantastik ögeler (1923-1960)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya M. (2012). *Emine İşınsu'nun romanlarında değer eğitimi ve eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Kılıç, M. (2019). *Gençlik edebiyatı metinlerinin çevirisinde dil sorunu ve çevirmen kararlarına kuramsal açıdan yaklaşım*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Latrobe, K. H. & Drury, J. (2009). *Critical approaches to young adult literature*. New York: Neal-Schuman Publishers.
- MEB (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. *Çevrim-içi*: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf
- MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Talim Terbiye Kurulu: Ankara.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.

- Nilsen, A. P. & Donelson, K. L. (2009). *Literature for today's young adults*. Boston: Pearson.
- Oran G. (2015). *Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Öksüz, H. İ. ve Eken, N. T. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.
- Öncü A. (2015). *Değerler eğitimi bağlamında Ahmet Hamdi Tanpınar ve Oğuz Atay'da değerler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özlük, N. (2011). *Türk edebiyatında fantastik roman*. (1. Baskı). İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Özlük, N. (2011). *Türk edebiyatında fantastik roman*. (1. Baskı). İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Sarikaya, B. ve Aydeniz, S. (2021). Van yöresine ait halk masallarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Van Özel Sayısı), 451-480.
- Solak, Ö. (2014). *Edebiyat biliminde kuram ve yöntem*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Steinmetz, J. L. (2006). *Fantastik edebiyat*. (çev. H. F. Nemli). Ankara: Dost Yayınevi.
- Şaşmaz, E. (2018). *Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şentürk, Ş. ve Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa çizgi filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (20), 143-157.
- Taş, İ. (2009). *1980 - 2000 arası Türk hikâye kitaplarında fantastik unsurlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Todorov, T. (2012). *Fantastik edebiyat türe yapısal bir yaklaşım*. (çev. N. Öztokat). İstanbul: Metis Yayınları.
- Tomlinson, C. & Lynch-Brown, C. (2010) *Essentials of young adult literature*. Boston: Pearson.
- Toyman, Y. Ö. (2006). *Nazlı Eray'ın roman dünyasında düşsü ve büyülü gerçekliğin kurgusu ile fantastik unsurlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulusoy K. & Dilmaç B. (2015). *Değerler eğitimi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem.
- Yaman, E. (2016). *Değerler eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.
- Eker, C. ve Yıldırım, K. (2017). Değerler Eğitimi Açısından Ziya Gökalp' e Ait "Altın Işık" Adlı Eserin İncelenmesi . *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1) , 30-38.
- Zengin, N. (2000). *Gençlik edebiyatı ve eğitim değerleri açısından Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun çünkü Türkiye dizisindeki tarihi romanlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.